
Storioni Festival kijkt voorbij de grenzen

Aandacht voor de ontheemde medemens

Het Storioni Festival gaat zijn elfde editie tegemoet. Met als motto *Beyond Borders*: een verwijzing naar de vluchtende en ontheemde mens. Een even actueel als tijdloos thema, goed voor diverse artistieke invalshoeken. *Luister* sprak met Wouter Vossen, die de viool bespeelt waarnaar zowel het trio als het festival is genoemd: een Laurentius Storioni uit 1794.

TEKST: MARGARETHA COORNSTRA, FOTO'S: MARK ENGELN, MERLIJN DOOMERNIK, MERIJN VAN DEN BRAND E.A.

‘We willen bewust géén politiek statement maken!’ zegt Wouter Vossen snel, om meteen alle misverstanden voor te zijn. ‘Maar ja, musici zijn net mensen; ook wij kijken weleens naar het journaal. En dan raak je toch ontdaan door die vluchtende menigten in die gammele bootjes. Onze eerste gedachte was: we gaan een concert organiseren in het azc Eindhoven. Maar dat bleek al een tijdje gesloten te zijn.’

Cultuurvermenging

Toch bleef de thematiek prikkelen; mensen die op de vlucht slaan, grenzen passeren. Met inherent aan het verblijf ‘in den vreemde’: heimwee, integratie, cultuurvermenging. In Nederland lijkt vooral één vraag te domineren: stellen we ons land letterlijk en figuurlijk open voor migranten of overheerst onze angst voor identiteitsverlies? Verwoede pogingen om de vermeende ‘eigen cultuur’ voor verwatering te behoeden liegen er niet om. Zo laaide afgelopen herfst de discussie over Zwarte Piet weer hoog op. Wouter Vossen schiet in de lach: ‘Nou, wij willen met ons festival wel graag iets verder kijken dan het Nederlandse debat over Zwarte Piet. Cultuurvermenging is iets van alle tijden, hè? En door de eeuwen heen is duidelijk gebleken dat uitwisseling tussen verschillende etnische groepen uiteindelijk alleen maar verrijking oplevert. Daar is echt nog nooit een cultuur slechter van geworden, hoor.’

Bovendien zijn invloeden van buitenaf immers niet iets van de laatste jaren, benadrukt hij. Ook het klassieke westerse muziekrepertoire is gelardeerd met exotische elementen. En sinds de oprichting van het Storioni Trio in 1995 hebben violist Wouter Vossen, cellist Marc Vossen en pianist Bart van de Roer zich steeds beijverd om ook minder gangbare stijlen in hun programma’s te integreren. ‘Wij hebben nooit alleen maar Bach, Mozart en Beethoven gespeeld. Sowieso vallen in de Duitse componeerstijl al vaak Hongaarse invloeden te bespeuren. Maar mensen als Theo Loevendie en Willem Jeths hebben ook dankbaar gebruik gemaakt van uitheemse instrumenten. Componisten – en kunstenaars überhaupt – zijn nu eenmaal nieuwsgierige mensen, altijd weer geïnteresseerd om iets onbekends uit te proberen. Wij zeggen ook regelmatig tegen ons publiek: “Vertrouwt u ons alstublieft; wat we nu laten horen kunt u mooi vinden of niet, maar het hééft kwaliteit”. En de mensen zijn er nooit om weggebleven.’

Nieuw begin

Artist in residence van deze *Beyond Borders*-editie is cellist Nicolas Altstaedt. Curieus genoeg een Elzasser van huis uit, geboren op het raakvlak van twee culturen of althans twee taalgroepen. Al was dat niet de reden dat het Storioni Trio juist hem benaderde. ‘Natuurlijk hebben we hem in de eerste plaats gevraagd omdat hij zo’n verbluffend goeie musicus en instrumentale coach is. Maar ook omdat hij artist in residence is bij het Muziekgebouw Eindhoven, waarmee we al jaren een fijne samenwerking hebben. We zijn samen op zoek gegaan naar mooi repertoire. Zo doen we met Nicolas de *Duosonate* van Zoltán Kodály weer eens op een heel andere manier. En het *Pianokwintet opus 57* van Sjostakovitsj, waarmee hij in 1941 zelfs nog de Stalinprijs heeft gewonnen.’

A propos: Sjostakovitsj is nooit het repressieve Sovjetregime ontvlucht, ondanks het feit dat Stalin hem voortdurend op de korrel nam en ondanks enkele concertreizen naar West-Europa. Vossen: ‘Nee, maar je zou kunnen zeggen: Sjostakovitsj is gevlucht in zijn muziek en zocht daarin wel degelijk de grenzen op. Die figuurlijke betekenis komt zeker aan bod tijdens het festival. Iets vergelijkbaars doen we met de *Cellosonates* van Debussy. Want zoals migranten elders opnieuw beginnen, markeert Debussy een nieuw begin in de muziekgeschiedenis – samen met Stravinsky. Toen de Duitse romantische muziek met al haar ingewikkelde harmonieën zo ongeveer was uitgeput, kwamen zij met nieuwe geluiden.’

Nu was Igor Stravinsky ook nog eens letterlijk een migrant: de geboren Rus kreeg in 1934 de Franse nationaliteit en werd in 1945 tot

Amerikaan genaturaliseerd. Ook de Tsjech Antonín Dvořák leefde enkele jaren in de VS. Maar hoewel laatstgenoemde grif putte uit de Amerikaanse muziek ‘van indianen en zwarten’, zal op het Storioni Festival zijn *‘Dumky-trio’ nr. 4 opus 90* klinken (met de Oekraïense volksdans, de *dumka*, als uitgangspunt). Inderdaad zou het voor de hand hebben gelegen om ook zijn Amerikaanse kwintet

erbij te halen, als dat niet al op het Storioni Festival van 2015 had geklonken, toen het thema *Amerika* was.

In meer letterlijke zin wordt het *Beyond Borders*-thema uitgewerkt tijdens een programma met Tommy Wieringa, auteur van de vluchte-

‘Wat we nu laten horen kunt u mooi vinden of niet, maar het hééft kwaliteit’

Rembrandt Frerichs

lingenroman *Dit zijn de namen*, waarmee hij in 2013 de Libris Literatuur Prijs won. Ook de Iraanse coryfee Kayhan Kalhor is van de partij met zijn kamancheh, een oud-Perzisch strijkinstrument met zijden snaren. En niet te vergeten Orkun Ağır met zijn bağlama, een driesnarige luit met een lange hals. Ağır mag dan een geboren Zwollenaar zijn, met zijn instrumentkeuze en Turkse roots onderstreept hij de rijkdom van Nederland als migrantenland.

Vossen: 'Het liefst hadden we nog een extra concert georganiseerd met musici die de laatste jaren uit oorlogsgebieden zijn gevlucht. Maar dat bleek praktisch moeilijk te realiseren. En om nu zomaar een groep musicerende vluchtelingen op het podium te zetten, nee. Dat zou onrecht hebben gedaan aan hun ellende én hun talent.'

Bezuinigingen

Bijna zeven jaar na dato komt het gesprek nog steeds onvermijdelijk op de bezuinigingen van 2011. Daartegen protesteerden destijds tal van beroepskunstenaars, maar de consequenties van deze aderlating – 200 miljoen minder subsidie voor de cultuursector – leek niet volledig door te dringen tot het grote Nederlandse publiek.

Opnieuw waagt Vossen zich niet aan politieke uitspraken, maar iets wil hij er nog wel over kwijt: 'Dat Halbe Zijlstra heeft ingegrepen in die subsidies zonder kennis van zaken is al bedenkelijk en dan druk ik me nog voorzichtig uit. Maar dat hij dit heeft gedaan zonder het te koppelen aan beleid, dat vind ik erg slecht. Feitelijk werd er gezegd: "Vanaf volgend jaar krijgen jullie nog maar de helft en bedenk nu zelf maar hoe je dat gaat oplossen." En dat tegen mensen die hun hele leven in dienst hebben gesteld van hun passie, hun droom! Wij spe-

Nicolas Altstaedt

len met het Storioni Trio in veel verschillende landen. Nou, die cultuurbezuinigingen krijgen we daar echt niet uitgelegd, hoor. Door buitenlandse ogen gezien is Nederland nog altijd een rijk land. Mensen snappen het niet.'

Hij constateert bij de doorsnee Nederlander ook een relatief geringe gehechtheid aan de eigen muziekcultuur, als component van de culturele identiteit. In andere landen, betoogt hij, zit het respect voor muziek ingebakken. 'Daar is vertrouwdheid met het gangbare reper-

‘Dat Halbe Zijlstra heeft ingegrepen in die subsidies zonder kennis van zaken is bedenkelijk’

toire ook gekoppeld aan nationale trots, het zit als het ware in hun DNA. Een voorbeeld: in september waren we in München, waar we een bewerking voor pianotrio van Schönbergs *Verklärte Nacht* zouden spelen. Vlak voor het concert raakten we aan de praat met de koffiejuffrouw. En zij reageerde: "Goh, ik kom straks wel even in de zaal zitten luisteren, want deze versie van *Verklärte Nacht* ken ik nog niet." Geen muzikante dus, hè? De koffiejuffrouw.' ■

Storioni Festival, 17 t/m 28 januari 2018, in Breda
Den Bosch, Eindhoven, Helmond en Tilburg.
Meer informatie: www.storionifestival.nl

Orkun Ağır

